Ч. 16. (187) Львів, середа, дня 19. січня 1916. Рік II.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

політична, економічно-суспільна й літературна газета.

Ціна примірника 6 сот.
На провінції 8 сот.
В занятих територіях 4 коп.

Виходить що дня рано.

Умова передплати у Львові:

На рік	18·— К.
півроку	9·— „
чвертьроку	5·— „
„ місяць	1·80 „

В краю і державі:

На рік	24·— К.
півроку	12.— „
чвертьроку	6·— „
місяць	2·40 „

За границею:

В Німеччині	28 мар.
В Америці	8 дол.
В инших державах	40 фр.

Рекламациї вільні від почтової оплати. Рукописі приймаєть ся лиш оплачені, а звертаєть ся тільки важнійші і застережені. — „Українське Слово“ продають всї бюра по цілім краю.

Адреса редакції, адміністрації й експедиції: ЛЬВІВ, ул. Руська 3.

Ціна оголошень:

За оголошеня числимо за одношпальтову стрічку або її місце 20 сот. Надіслане 50 сот. за стрічку, а в оповістках 40 сот., в редакційній части 60 сот. Повідомленя про вінчаня, заручини і т. д. 1·50 К. за стрічку, найменше 4 К. Дрібні оголошеня за слово 6 сот., найменше 60 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошеня за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

Король Чорних гір.

Вслїд за Бельгією й Сербією вже й Чорногору вичеркнено з карти живих, самостійних держав.

Вслїд за Альбертом і Петром покинув свій престол і свою рідну землю король Микита і скитаєть ся нині у альбанських закутинах.

Сорок літ панував в орлиному гнїздї Чорних гір, сорок літ його двір (нагадуючий одноповерхову каменицю в Глинянах чи Куликові) був кузнею коварств, тереном посередництва в політичних заговорах великих держав, був передусім великим торговельним домом. Бо князь опісля король Микита був понад все торговцем. Торгував своїми дипльоматичними прислугами, баранами і своїми гарними доньками. А мав їх чотири: Зорку, Міліцу, Стану й Олену. Найстаршу Зорку віддав був колись за вбогого тоді претендента до сербського престола Петра Караджорджевича, якого довгі роки тримав у себе на ласкавому хлїбі. Друга з доньок віддала ся за царського свояка великого князя Петра; третя звінчалась теж з членом царської сімї, а опісля розвівшись з ним, стала жінкою великого князя Миколи Миколаєвича. Наймолодша Олена віддала ся за італійського короля. Тою дорогою король Микита споріднив ся з трема пануючими дворами, став тестем двох королів.

Політику розумів реально до тої міри, що чорногорський двір стояв на удержаню кількох ворожих до себе держав. При зростаючім австро-російськім антаґонїзмі, вмів він довго удержувати зносини з обома сторонами. Бував гостем і в Петербурзї і у Відні, брав гроші і дарунки і з Петербурга і з Відня. Позатим у вільних хвилях помагав свойому зятеви королеви сербському снувати мрії про велику Сербію, а з другим зятем з Італії укладав тихі, зрадливі пляни, якби то від Австрії відірвати полудневі землї.

Скора і нагальна офензива на Чорногору, непредвиджена тактика, якою наші війська загнали Чорногорців в безвихідне положенє, стала очевидною катастрофою для армії і держави короля Чорних гір. Як кажуть звідомленя, Чорногора вже 13 січня значить після зайнятя Цетинії зрозуміла своє положенє і просила мира, опісля згодила ся на безглядне зложенє оружя. Король Микита і в тім случаю виявив чималий сприт. Він-жеж знав про долю Альберта, якого почвірне порозумінє так тяжко завело, видів таку саму зраду доконану на свойому зятеви в Сербії, що не діждавшись підмоги, мусів покинути сербську землю і з недобитками свойого війська схоронив ся до Солуня. Микита не дав себе надути, не хотів виставити своїх пастухів на втрати і скапітульовав, як і пристало найбільшому ліричному поетови Чорногори...

Покінченє австро-чорногорської кампанії так скоро і корисно мусить викликати прикре вражінє серед протекторів Микити, бо в дійсности є воно пораженєм і невдачею так для Росії як і для Італії. Король Микита переживе ту подію мабуть без траґічних моментів. О скільки буде можливо поїде в гостину до одного з зятів, а як прийдеть ся конче перенестись у межі австрійської держави, то освоївши ся з першими вражінями, стане певно робити заходи, щоби йому австрійське правительство виплатило „залеглу“ ґажу, яка би йому належала ся на случай, якби був не мішав ся у світову авантуру... І тут ще заяснїє талан і сприт короля Чорних гір.

Урядові воєнні звідомленя.

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

На західнім фронтї.

Нічо єственного. В Lens в наслїдок огня ворожої артилєрії 16 мешканців згинуло або зістало ранених.

На східнім фронтї.

Сніжні завії унеможливлювали бої на більшій части фронту. В деяких тільки місцях бої між стежами.

На балканськім фронтї.

Нічо нового.

Начальна управа армії.

Европейська війна.

Цїсар Вільгельм II. на фронтї.

БЕРЛІН. (Ткб.). Прийшовши зовсїм до здоровля, німецький цїсар удав ся на терен війни.

Сербське правительство у Франції.

МЕДІОЛЯН. (Ткб.). „Secolo“ доносить, що сербське правительство остане ся тільки часово в Бріндізі і незадовго виїде до Франції.

Безуспішні заходи Італії.

ПАРИЖ. „Petit Iournal“ доносить з Риму: Несподіваний поворот короля до Риму має на цїли обговорити з кн. Данилом всї способи оборони Сербії і Чорногори, та застановитись, чи Італія в союзї з почвірним порозумінєм має брати участь в війнї на всїх фронтах.

Арештоване австро-угор. конзуля на Корфу.

ГАГА. „Таймс“ доносять з Атен, що на Корфу арештовано австро-угорського конзуля.

Хіни цїсарством.

Згоди Австро-Угорщини і Німеччини.

ЛЬОНДОН. (Ткб.). „Таймс“ доносять з Пекіну. Коронація Юана-ші-каіс на цїсаря відбудеть ся 9. марта. Австро-Угорщина і Німеччина згодились на се.

На бесарабській границї.

Безуспішність російських наступів.

ЧЕРНІВЦЇ. Російські часописї, а між ними „Одеський Листок“ заявляють, що в офензиві на бесарабськім і східно-галицькім фронтї ще раз змірить ся російські сили і що в тій цїли призначено міліонову армію, що творить лїнію від Раранчи аж до Тернополя. Втрати російської армії є дуже великі; однак побіду мусить ся виборoти. Від вчера 4. год. рано чути було в Чернівцях сильну канонаду. Над фронтом відбулись бої трех лїтаків. Оден російський воздухоплав впав на румунській области. Румунські часописї за „Вєстніком“ доносять про невичайно“ велику армію в Бесарабії зібрану в цїли продовжуваня офензиви. В послїдних боях впав російський полковник ґраф Бакунін.

Атени заняті французько-анґлійськими військами?

ВІДЕНЬ. Поголоски про занятє Атен і Фалєрону військами почвірного порозуміня, що наспіли до Відня, доси не мають потвердженя. Обставина, що публична опінія навіть в поважних кругах кругах уважає се за можливе, є доказом, що по послїдних насильствах зі сторони коаліції можна всього сподїватись,

Віцекороль Індій.

ЛЬОНДОН. (Ткб.). Льорд Cheimsford назначений віцекоролем Індій.

Анґлійські робітники проти обовязкової військової служби.

ЛЬОНДОН. (Ткб.). Конференція ґірників відкинула предложенє про обовязкову військову службу 553.190 голосами проти 38.100. Здержало ся від голосованя 25.240. Над формою опозиції проти закона не раджено. Радити ме над сим нова конференція, яка буде незабаром скликана. Ухвалена резолюція домагаєть ся уневажненя закона.

ЛЬОНДОН. (Ткб.). Виконуючий комітет Союза зелїзничників приняв резолюцію проти обовязкової військової служби. В резолюції сказано; Закон заводить конфіскату житя горо-

жан, але оставляє матеріяльні жерела народу в руках упривілейованої кляси. Отже цілий робітницький стан мусить той закон поборювати. Представники принципу військового примусу мали видно на увазі инші мотиви ніж запевненє побіди почвірного порозуміня. Обітниця премієра відносить ся до принципів, які не предложено виборцям і народови і є суперечні з національними традиціями останних 50 літ. Такої обітниці взагалі не повинно ся було давати і не може вона обовязувати народу. Резолюція кінчить словами: Коли правительство не сконфіскує перед тим всякого роду капіталу, то ми будемо всїми способами поборювати конфіскату мущин, яких єдиним капіталом є сила до праці.

Виконуючий комітет заводового товариства машиністів і палячів приняв також резолюцію проти військової служби.

З ЗАСІДАНЬ ПАРЛЯМЕНТІВ.

Угорський парлямент.

Ґратуляційні телеґрами з нагоди капітуляції Чорногори. — Заява гр. Тіши в палаті про капітуляцію Чорногори.

БУДАПЕШТ (Ткб.). Президент угорського сойму вислав з нагоди капітуляції Чорногори ґратуляційні телеґрами до начального вожда армії архикнязя Фридриха і до команданта армії ґен. Кевеса.

БУДАПЕШТ. (Ткб.). Підчас засіданя президент міністрів ґраф Тіша повідомив палату, що чорногорський король і його правительство просили, щоб розпочати мирові переговори; в відповіди австро-угорське правителнство зажадало безуслівно зложеня оружа. Як раз дістав я вістку — сказав ґр. Тіша, — що Чорногора згодила ся на безуслівне зложенє оружа. Супроти того по переведеню капітуляції, будуть могли розпочатись мирові переговори (Живі оплески, оклики: Елієн в цілій палаті).

Пруський сойм.

Заява соц.-дем. посла. — Справа Бельгії. — Реформи після війни. — Польська справа. — Капітуляція Чорногори.

БЕРЛІН (Ткб.). Пруський сойм вибрав дотеперішню президію. Палата розпочала перше читанє буджету і новий податковий закон.

Пос. Гайдебранд. (консерватист) висказав передусїм подяку для героїв в поли. Навязуючи свою бесїду до уступу престольної мови в якій є згадка про намір реформи виборчого права, признав, що в теперішній виборчій ординації є деякі слабі сторони, однак полагодженє сеї справи булоб противне інтересам краю. Передусїм треба занятись справами, що відносять ся до війни. Дальше заявив бесїдник: Ми не поносимо відвічальности за нинїшну війну. Відвічальність паде на тих, що її спричинили, і на сього, що є майже найгіршим ворогом, котрий, як то зробила Америка, продовжив війну о цілий рік. Факт, що люди, котрі від року поносять тільки самі невдачі, грозять побідникам знищенєм, не є вже смішним обявом, але прямо патольоґічним. Противники числять на се. що німецький народ не останеть ся в солїдарности і не буде мати сили видержати. Заграниця милить ся. Будемо і мусимо їсти сухий хліб, а навіть голодитись, коли не буде могло бути инакше, мусимо видержати, коли вороги того бажають. а можемо видержати, коли кождий виповнить свій обовязок.

П. Пахнїцке (народна партія) заявляє в справі виборчої реформи, що народ що доказав того, що доконали німецькі жовнїри, заслугує на довірє. Народ виказав політичну зрілість. При цілім узнаню Прус для держави, бесїдник остерігає церед партикулярними змаганями. Будова держави повинна мати твір щораз сильнїйший.

П. Герольд (центр) підносить конечність признати права широким верствам.

П. Геріх (соц.-дем.) підчеркує, що соц-дем. не желають собі, щоб політична та господарська діяльність та независимість німецького народа дізнали ущербку. Домагаєть ся однакож того самого і для инших народів, домагаєть ся передусїм, щоб привернено независимість і самостійність Бельґії. Бесїдник підносить цілий ряд зажалень в господарській области та домагаєть ся загального, рівного, безпосереднього і тайного виборчого права, як найліпшої подяки для тих, що борють ся.

Мінїстер внутрішних справ Лєбель на початку своєї бесїди висказав подяку для геройської армії, котрі враз з австро-угорським військом та Болгарами доконали геройських діл. Наші хоробрі союзники здобули Чорногорську столицю та переслїдують побитого ворога. Є то діла, яких є мало в історії світа. Вислїди є запорукою остаточного побідного тріюмфу над ворогом. Німецький народ маючи сильну волю побіди, взяв на себе великі жертви. Є і мусить бути задачею Німеччини в наслїдок побідного мира здобути запоруку довгого мира, запоруку будучого розвитку держави. Дух мілїтаризму зріс в школї пруської держави на пострах ворогів, на щастє німецької вітчини, на ратунок в часах найбільшої небезпеки. Мінїстер дякував відтак орґанам адмінїстрації державної і автономічної за поконанє тяжких задач, — а відтак згадав про відбудову східних Прус; ся справа стоїть на першім місци воєнних задач. Мінїстер висказав надїю, що побіда Німеччини і побідний мир є запорукою, що східні Пруси в послїдне зістали навіщені ворогом. Мінїстер виступив проти поглядів, начеб реформа виборча мала бути якоюсь політичною винагородою за патріотичне сповненє обовязку. Предметом розслїду підчас війни, а розвязаня після заключеня мира становлять також законодавство і практика що відносить ся борючих ся до пруської держави польських горожан. Також і на тій точці підчас війни нїчо не може наступити, а тим менше супроти факту, що є можливе, що відносини по тамтій стороні границї східно-пруської по війні в той або инший спосіб будуть змінені. Прусаки польського походженя нехай будуть певні, що правительство з повною обєктивностю і прихильностю, диктовану становиском Поляків східних Прус в тій борбі Німеччини о житє, приступить до провіреня внутрішної політики, в віднесеню до польських інтересів. Аж до того часу треба полишити лагідне примінюванє постанов обовязуючих законів. Правительство сподїєть ся, що також значна більшість соц.-дем. партії останеть ся аж до хвилї заключеня мира на тім становиску, на якім станули соц.-дем. в початках війни. Правительство зробить все, що є в його силї, щоб соц.-дем. не утруднювати сеї дороги. Мінїстер покінчив словами: Світова війна при божій помочи покінчить ся підвисшенєм та трівким зміцненєм держав з нами союзних, а тим самим потвердженєм великодержавного становиска німецької держави. Вороги вірять в слова про велике число, а ми віримо в вартість німецьких людий, отже в нашу побіду (оплески).

П. Фрідберґ (лїберал) супроти слів соц.-дем. посла, щоб Бельґію віддати, заявляє, що булоб се найгіршою річею, яку Німеччина моглаб зробити, бо Бельґія є дорогоцїнним заставом мира.

Серед загального заінтересованя президент відчитав звіт надісланий угорським соймом про мирові предложеня Чорногори. Палата приняла сю заяву живими оплесками.

До історії Запорожців за Дунаєм.

(Конець).

Отзкий зміст рапорту, що 24. мая 1778 р. подали Синельникову певні в його очах капитан Денис Тимковський та військовий товариш Кирило Мошенський. Крім Синельникова, відомости про турецьких запорожців збірали й другі аґенти російського уряду. По-за-як до турецького кордону підходив і повіт Ольвіопольський, то й тутешній воєвода цікавив ся тим, що діяло ся на Очаківській стороні (чи инакше—ханській Україні) поміж запорожцями. 23. грудня (декабря) 1781 р. Ольвіопольський воєвода секунд-майор Микола Патрин подавав катеринославському ґубернаторови Н. Д. Язикову занадто сенсаційні звістки. Його аґенти, яких він посилав „в околичные заграничные места“, сповіщали його, Патрина, що султан турецький дав запорожцям привилей на землї і весь степ, починаючи од наддністрянського турецького города Білгорода (тепер Аккерман на Бесарабії) до Днїєтра і в гору Днїстром за Бендери на Балту, а звідти польським кордоном по над Кодимою, потім Бугом до Очакова і од Очакова до Білгорода, — увесь оцей степ султан одвів запорожцям „къ заведенію новой Сечи“, а вони почали будуватись коло устя Днїстрового, з Балти вигнали турецького каймакана і місто взяли в своє володінє. Одночасно з цим Н. Д. Язиков одержав звістку, що запорожці дійсно почали оселяти ся на Березині, Делїголї (мабуть—Тилїгулї). Чечіклеї і Кодимі. Прибувший з Царгорода курєром од російського посольства прапорщик Петров (він їхав турецькою землею) запевняв Язикова, що од Бендар до Гольми, Кривого озера і Голти *) зовсїм небезпечно од гайдамаків (себ то запорожців), а коло Бендер, вниз по над Днїстром аж в трьох місцях оселили ся бувші запорожці, багато з них вже одружило ся; всього хат 650; вони поділені між окремими слободами, одна од другої на протязї трьох верст. Такі звістки в очах катеринославського ґубернатора мали велике значінє і через те він 6. лютого 1782 р. наказав Ольвіопольській воєводській канцелярії негайно послати за Буг певну особу — офіцира, купця або й кого иншого — якаб „подъ образомъ торгового промисла“ побувала в турецьких місцях і провірилаб правдивість одержаних ґубернатором звісток, а особливо чи справді запорожці мають степи, як власність, де вони живуть і слободами, чи „по подобію прежде бывшого ихъ здесь (себ то в Росії понад Днїпром) заведенія куренями“.

Ольвіопольська воєводська канцелярія виконуючи наказ Н. Д. Язикова, визнала здатним до „розведиванія“ в турецьких місцях Ольвіопольського міщанина Логина Кройтора. Цей Кройтор побував у городї Бендері, містечках Дубосарах та Балтї і слободах Каракаші та Суклеї **); скрізь він придивляв ся і роспитував як місцевих мешканців, так і подорожних людей. 11. марта 1782 р. Кройтор був вже в Ольвіополї і давав воєводській канцелярії справозданє про свою подорож в Туреччину. Він переказував чутки про те, що за Білгородом скупчило ся вісїм тисяч бувших запорожців, живуть вони в пороблених ними землянках, „пропитаніеж они имеютъ ловленіемъ рибы“ і більш нї коло чого не ходять. Одного з старшин вони послали в Царьгород до султана прохати для них землї, але він нїбиб то ще не вернув ся назад. Крім того 300 чоловік запорожців було на Тилїгулї, де вони ловили рибу і на Березинї, — але скільки — невідомо. Чи будуть запорожці жити в очаковських степах, а також в Чічікелеї і на Кодимі, Кройтор нїчого не міг сказати, бо „никакого эха не носится“. За те він напевне взнав, що там нїяких слобід запорожських, крім Тилїгула і Березанї, нїде нема, а каймакана з Балти нїхто нїколи не виганяв, він і тепер перебуває там; гайдамаків він нїгде не бачив і не чув, щоб вони де небудь в тих місцях перебували. Про це все воєводська канцелярія 12. марта 1782 р. рапортовала Н. Д. Язикову.

Щоб закінчити свої відомости про турецьких запорожців, треба вказати на ті засоби, якими аґенти російського уряду користували ся, щоб не допускати зносин турецьких запорожців з російськими. Запорожців ловили і карали. Текелій давав накази, щоб не пускати їх з Очаківської сторони, але все було даремне і вони переходили і грабували людність; коли не можна було переходити, вони все таки мали зносини з російськими підданцями при таких умовах, що заборонити їх не було нїякої спроможности. Людність, що жила по над Лиманом і Бугом, — чи турецька, чи російська, рибальчила, а рибальство примушувало їздити човнами по водї. Тут, на водї, і відбували ся зустрічі і зносини „отщетивших ся“, як тодї казали, запорожців з „вірними“. У 1784 р. Текелій, щоб захистити об „грабительствъ“ з боку закордонних запорожців містечко Станїслав, велїв заснувати в урочищі Поповому (над Бугом) новий „пост“ з донських козаків. В осени 1785 р. другий ґенерал (Н. Репнїнський), щоб завадити шкодливим зносинам „вірних“ запорожців з „зрадниками“, наказав одбірати на ніч човни

---

*) Гольма, Криве озеро і Голта — села на Херсонщині, Ананївського повіту. Коло Гольми ще за турецьких часів істнував Гольмянський в честь нарожденя Матері Божої манастир, якого скасовано в 1806 році з наказу катеринославського архиєрея Платона Любирського, бо ця місцевість з 1792 року до 1813-го залежала від катеринославських архиєреїв,

**) Суклея та Каракаш. або Карагаш, тепер слободи на Херсонщині, недалеко від повітового міста Тірасполя.

З чужої преси.

Ukrajina i Poljska. Під таким заголовком помістила хорватська часопись „Obzor“ в числї 363 з грудня мин. року — простору статю-рецензію, в якій полано зміст двох статий, що друкували ся в анґлійському журналї „The Britisch Review“, а саме: проф. Ф. Ґабриса „The Polich Ouestion“ (про польське питанє) і анґлійського славіста Б. Санда „The Future of the Ruthenians“ (про будучність Українців). Перша займаєть ся польським питанєм в Росії, а друга статя переказує фраґментарийно історію України починаючи з XVII віку, доводить її до наших часів та розказує про політичне й культурне житє галицьких Українців. Статя кінчить ся такими словами: „Індентифікувати Українців з Москалями — не можна, бо Українцї (Ukrajinci) мають свою питому історію, свою мову, що нею говорить 37 мілїоновий народ, а якому судило ся бути охоронним муром на сході Европи — супроти експанзивних намірів Росії.

„Marzenia Rusina“. Так назвав „Kuryer Warszawski“ а за ним „Dziennik Poznański“ (в числї з 18 грудня 1915 № 289) працю п. Д. Донцова: Die Ukrainische Staatsidee und der Krieg gegen Russland, тільки тому, що шан. автор відважив ся критично розглянути й доказати, що Україна має всї матеріяльні та ідеальні умови до зреалїзованя та зорґанїзованя української самостійности держави і за те, що п. Донцов звернув увагу німецького громадянства на порічче Днїпра, на його мешканців, що не бажають над собою нї московської нагайки, нї польського покрову, а стремлять до самостійної від них незалежної держави.

З румунської преси. При кінцї падолиста, а з початком грудня мин. року помістила „Romanul“ (орґан румунської національної партії на Угорщинї, виходить в Семигородї) довгу історичну статю розвідку п. з.: Redesteptarea Ukrainiei (в числї з 28. XI, 30. XI, 1. XII і далї) в якій подано історію українського народу починаючи з IX. віку, отже від хрещеня України-Руси.

Далї переходть автор князївську добу, історію Козаччини та Січи, розказує про злуку Хмельницького з віроломною Москвою, яка не тільки не додержала точок Переяславської угоди, але постепенно нищила зовсім автономію України, гнобить нечуваними репресіями український народ, зоборонила друковати що небудь в українській мові, а провідників свого народа вислала етапом у Субір. Не зважаючи на те, національна свідомість Українців в одно росте, чого доказом революційні розрухи на півдні України, загранична діяльність „Союза визволеня України“, що інформує Европу в час світової війни про визвольні змаганя свойого народу.

З Холмщини. В краківському „Czas-ї“, а саме в числї з 24. XII. 1915 № 666 в статї: „Stolica Eulogiusza“, п. Станїслав Томкович описує знищенє Холму та Холмщини переплїтаючи свої подорожні вражіня історичними ремінїсценціями.

Зупинившись довше на траґічній долї Холмщини, автор оповідає про знищенє міста, будинків, церквей, в тому ряді описує також гр. кат. катедру, яку перемінили Москалї у православний собор, а втікаючи зрабували та зруйнували. Між иншими забрали вони славне срібне антіподюм, на якому містила ся різьба, що представляла берестейський бій, всї дорогоцінности церковного музея, цінні старинні образи, ґабльоти то що, а те що лишили, як пр. книжки та друки — понищили. Далї описує автор українську церковцю на узгірю Холма з відкіля розпростираєть ся чарівний вид „на правдиву долину (себто Холмщину) сльоз українського народу, який хотїли Москалї всїлякими способами зденаціоналїзувати, а душу й давну віру сього народу знївелювати“. А кілька рядків нище автор сам перечить своїм словам та заявляє „що Холмщина се корінно польський край, який від віків належав до польської держави. З утечею Українців, (?) ті що лишили ся се Поляки або Українцї, які хотять (?) уходити за латинників, ба навіть за Поляків (?!)“. Прямо ніяково стає читати сього рода теревенї, виплід ягайлонської ідеї, яка дозваляє на фалшованє історичної правди, коли розходить о українські землї, що над ними раді-б панувати Поляки.

— ік.

НОВИНКИ.

— **Зарадьмо лихови!** Пишуть нам з міста: Недавно ішов я попри школу Шашкевича і як раз тодї виходила з неї дітвора. Чую голосний розговір між нею по польськи. Сам собі не вірю. Дивлю як на вивіску — таки школа Шашкевича. Приступаю до одного старшого хлопчини та питаю ся його, чому вони між собою говорять по польськи; таж до української школу ходять, а пан професор будуть за се на вас гнївати ся. Позбігало ся ще пару цікавих дітий довкола мене тай чую від них таке: „Ja nie umi inacy“, my w szkole także po polsku mówimy. A pan Rusin? і розбіглись. Постояв я ще хвилину, щоб на решту виходячих подивити ся, та чую майже між всїми польську бесїду. Мій біль і обуренє було безграничне. Так то наша бідна дітвора приневолена побирати „міську“ науку.

Дві українські сили учительські не можуть чейже зупинути филь польського заливу. Справу мусимо поставити серіо і жадати від управи міста, щоби одинока міська школа народна у Львові призначена для Українців, мала виключно українських учителів. Чиж на папері тільки має бути українська?

— **Продовженє речинця до зголошуваня воєнних щкід.** Ц. к. Староство у Львові оповіщує; Ц. к. Намістництво рескриптом з дня 6. січня 1916. Ч. 2127/Б. шк. в. продовжило для львівського повіту речинець до зголошуваня воєнних шкід до кінця марта 1916 р., а то з уваги на се, що значна часть пошкодованих не була в можности зголосити свої шкоди воєнні в первіснім термінї до кінця грудня 1915. а то відповідно до висказаних в тім зглядї бажань інтересованих кругів.

— **Кружок У. П. Т. в Станїславові** подає до відома, що заповіджена вента на цїли товариства відбуде ся невідкличнo д. 2/II. в комнатах Укр. Бесїди в Станїславові. Жертви і фанти на сю цїль, просить ся ласкаво складати на руки директора каси Малиновича в будинку „Бесїди.“

— **Для школи ім. Б. Гріченка!** „В рідній школї наша будучність!“ Такий заклик можна було в марних часах читати у всїх відозвах У. П. Т. і Шкільного Союса; у всїх українських видавництвах стояв сей заклик на передовім місци і кождий, хто лиш з розумом і серцем відносив ся до справи визволеня України з фізичних і духових пут, признавав, ще се велика і щира правда,

О скільки більше ваги і значіня набирає сей клич тепер, коли український нарід стане по війнї з дуже вменшиними рядами інтеліґентних і свідомих одиниць до дальшої усильної праці, до дальшої борби за волю і долю української землї. Як мало буде нераз голов і рук спосібних будувати нову хату; недоставати-ме робітників на всїх областях народного житя — а тих може нам дати лиш власна рідна, національна школа, яка безумовно, передовсїм потрібна є у столичнім городї князя Льва. Тут, де живе стільки української інтеліґенції, де тисячі нашого робітництва є виставлені на небезпеку винародовленя — мусить істнувати передовсїм українська народна школа, яка-б берегла діточі душі від викривленя, а народ від втрати тисячів голов. Та школа малаб виховувати будучих горожан міста Львова, котрі піддержувалиб славні традиції українського міщаньства, та несли високо наш прапор у столичнім містї. Беручи се все під розвагу, основало У. П. Т. тому кілька літ рідну IV. клясову народну школу ім. Б. Грінченка для населеня городецької дїльниці. Тут живе більше чим 10.000 Українців а переважну частину населеня творять зелїзничі слуги і робітники, котрі горнуть ся дуже радо до своєї школи, відбирають навіть свої дїти, з инших шкіл, а вписують їх до української, щоб мовляв, „не забули по свому молитись і говорити“. По короткім часї істнованя ся школа розвинула ся дуже гарно і поступає в перід так, що нинї числить в чотирох клясах о 5 віддїлах вже округло 300 дїтий правильно учащаючих на науку. Ала не жаль, недостає фондів, з яких можнаб школу відповідно удержати, та повести її до того розвитку. Вже теперішні видатки значно перевисшають доходи. На сї доходи складають ся оплати дїтвори, які в теперішнім часї є дуже низькі, та жертви суспільности. Субвенції ніякої школа не дістає. Біжучі звичайні видатки на оплату 6 сил учительських і слуги шкільного, на винаєм льокалів на салї і опал, доходять до поважної квоти 1000 К місячно. Не лишає ся отже нїчого иншого, як раз у-раз відкликати ся до жертволюбовости нашої суспільности — бо безчисленних, а постійних, хочби і найдрібнійших жертв, дальше удержанє сеї школи станесь неможливим.

Хоч час лютий, хоча многі инші потреби стукають до наших вікон і дверий — то все таки не можна нам забувати про нашу „Рідну школу“, яка як вічна ватра все горіти має ясним полумем. Тому то й дальші ласкаві жертви просить підписана управа школи присилати на адресу „Управа школи ім. Б. Грінченка“ улиця Городецька ч. 95. або улиця Анчевських ч. 12. М. Сіяк управ. школи.

— **Одні агітують, а другі стилїзують спростованя.** Дня 29. грудня 1915 р. гостив у Карасинї на Полїсю польський епископ Бандурський. На його приїзд збудовано тріюмфальну браму. Перед повозкою і за нею їхали кінні леґіонїсти як почесні їздцї. Віддавано йому військові почести. Около баталїон піших леґіонїстів передефілював при звуках орхестри а владика подякувавши за почести, поблагословив леґіонїстів на бій за вітчину і удав ся до місцевої команди. — Село Карасин і околичні села заселені Українцями.

— **Папа римський до польськвх епископів.** „Acta Apostolicae Sedis“ оповіщують письмо Папи з дня 10. грудня1915 р. до галицьких (очивидно лише польських) епископів, в якому св. Отець висказує своє заінтересованє долею Польщі.

— **Недуга ректора львівського унїверситету.** Російські часописї приносять вістку що вивезений до Київа як закладник ректор Бек, тяжко занедужав, а причиною нервового рострою — після київських лїкарів — має бути туга за рідним краєм.

— **Населенє Чорногори.** Після послїдного спису, чорногорське королївство числить 475000 населеня; на оден квадратовий кільометр припадає 31 людий.

Цетинія числить 5.300 голов, однак найбільшим містом є Подґоріца (10.053 населеня). Вільша часть населеня належить до гр. провослав. віроісповіданя; Іслям віроісповідує 14.000, католиків є 12.500. Власть виконує король з скупшиною, що числить 74 членів: 62 походить з загального вибору на 4 роки, 12 послів іменує сам король.

ОПОВІСТКИ.

Середа, дня 19. січня 1916

Нинї: 19. **с. м. гр-кат.** Богоявл Госп. римо-кат. Хенрика.

Завтра: 20. січня **гр.-кат.** Собор с. Іоана, **римо-кат.** Фабіяна і С.

у тих запорожців, які, живучи на російській сторонї Лиману і Буга, рибальчили. 16. жовтня 1785 р. ґенерал Н. Репнїнський в своєму листї до катеринославського ґубернатора, вже відомого нам І. М. Синельникова свій оцей наказ пояснював тим, що в Туреччинї саме тодї ходила пошесть (чума), котра через таємні зносини запорожців могла перекинути ся і на російський бік (хоч вона тут була в 1784 та початку 1785 рр.). Річ в тім, що рибалки з бувших запорожців, російських підданців, ночної доби завжди їздять, для закиданя неводів Лиманом і Бугом; теж саме роблять і запорожці, що були під протекцією турецького султана, і от тут на водї, особливо в темні осїнні ночи, вони зустрічають ся один з одним і мають взаємні зносини. Тому то Репнїнський і визнав потрібним одбірати на ніч „подъ присмотръ лотки“ (човни); вважаючи на те, що такий наказ мав бути шкодливим задля рибалок, їм дозволялось, в випадках негайної потреби, їздити на воду з неводами під доглядом і в супроводї певних „отъ полку приказаныхъ“. Сповіщаючи про такій свій наказ Синельникова, Репнїнський просив в його допомогти в виконуваню його і з боку „гражданського“ уряду в особі Херсонського нижнього земського суда. Синельников відповів Репнїнському, що цїлком згожуєть ся з ним і подбав вже про неослабне виконуванє його наказу, аж доки не надійде певна звістка, що на Очаківській сторонї пошесть зовсїм вщухла.

При кінцї розвідки Степового долучено секретні рапорти як документи дотикаючі тої справи.

Взагалї історія тодїшної запорожської еміґрації та не довге істнованє задунаської Січи — се одна з мало прояснених картин української історії.

Свіжі пережиті події навіяли спомин тої еміґрації, навіяли й ріжні думки та порівнаня...

○ **Вписи до прив. Укр. ґімназії,** в Яворові, розпочали ся дня 2-го січня 1916 в дирекції ґімн. в Яворові. Замісцеві ученики з инших повітів можуть зголошувати ся письменно рекомандованими картками, в котрих треба подати до котрої кляси вписують ся. О речинци отвореня ґімназії оголосить ся в часописях, а замісцевих учеників повідомить ся письменно. Листи адресувати до дирекції прив. Укр. ґімназії в Яворові. — Комітет, 3—3

○ **Заповіджене** на половину сього місяця засїданє повної Головної Ради Краєвого Товариства господарського „Сїльский Господар“ у Львові, відбуде ся в понеділок в дни 24. січня с. р. о год. 11. перед полуднем в сали Засїдань Тов. при ул. Зіморовича ч. 20. І. п. із слідуючим порядком дневним:

1. Відчитанє протоколу. — 2. Звіт ґенерального секретаря. — 3. Акція відбудови. — 4. Програма діяльности і буджет на рік 1916. — 5. Справи біжучі. — 6. Внесеня і запити.

Всїх членів Головної Ради Товариства так з голосом рішаючим як рівнож з голосом дорадним, просимо о ласкаву конечну участь в заповідженім засїданю. — Президия.

○ **Короткий устав церковний** на рік 1916-ий редакції о. Ґалянта Николи, появить ся в сих днях в розпродажи в цїні по 40 сот. за прим.

Лягли головами.

ОСИП РОҐУЦКИЙ

студент медицини, хорунжий при ц. і к. 87 п. п. поляг головою в борбі під Іпек 7. грудня 1915, де на цвинтарі і зістав похований. Селянський син з Купнович, брат Івана, ук. студента прав і Миколи господаря, відомих укр. діячів, що рівнож пішли в поле, брав живу участь в житю нашої акад. молодежи. Задля своєї скромности, працьовитости і характерности тїшив ся небіщик великою симпатією між своїми товаришами та селянами рідного села,

В. й. п,

Послїдні вісти.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 16. січня 1916.

На російськім фронті.

І вчерашнїй день не приніс ніяких особливших подій. З легко зрозумілих військових причин не могли ми давати точних відомостей про новорічну битву на бесарабськім фронті і в східній Галичині. Наші війська віднесли повну побіду на всїх точках на 130 кільом. широкім полі бою.

Наша піхота, що стоїть понад висоту всякої похвали, що є рішаючим чинником в борбах, зручно і уміло, попирана артилерією, вдержала всї становиська проти переважаючої сили. Великий новорічний бій на північнім сході Австрії розпочав ся 24 грудня м. р. та тревав тільки, з перервами в поодиноких днях, аж до 15 січня — отже разом 24 дні. Богато полків стояло в тім часї через 17 днів в нагальним огни. Російські військові прикази, оповіданя полонених та цїлий ряд урядових звідомлень з Петрограду потверджують, що російська військова управа клала велику надію на офензиву південної армії так під військовим як і політичним зглядом. Тим планам відповідають також й маси людий які ворог вислав проти нашого фронту; він посвятив, не віднїсши ніякого успіху, що найменше 70.000 людий в убитих і ранених, та полишив близько 600 борців як полонених в наших руках. Що до складу військ, — то брали в побіді в новорічній борбі участь всї народи монархії. Ворог стягає знов підмоги до східної Галичини. Впрочім в північнім сході нїчо єственного.

На італійськім фронті.

Положенє незмінене. На фронті Дольомітів, на тольменськім примістку і в ґорицькім місцями оживлений артилерійський бій. Меньші ворожі підприняти на згаданий примісток та наступ на наші становиська на північний склін гори Сан Міхеле відкинено.

На балканськім фронті.

Вчера пополуднї розпочались переговори, що мають управильнити зложенє оружа чорногорського війська. Наші війська, що в межичасї обсадили Вірпазар і Реку застановили ворожі кроки.

Заступник шефа Ґенерального Штабу пільний маршалок-поручник Ф. Гефер.

На морі.

Дня 17 с. м. по полуднї відділ гидроплянів підприняв сильний атак на Анкону; обкидано бомбами зелїзничий дворець, електричне заведенє та касарню. Дуже нагальний огонь з чотирох оборонних армат був зовсїм безуспішний. Всї воздухоплави вернули неушкоджені.

Команда фльоти.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Видає і відвічає за ред.: Д-р Сидір Голубович

Друкарня А. Гольцмана, Львів, ул. Сикстуська 19.

